

Тернопільська обласна рада
Управління освіти і науки Тернопільської облдержадміністрації
Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна
академія ім. Тараса Шевченка

Кафедра педагогіки та психології

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

 М.Б. Боднар

« 30 » 08 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 012 Дошкільна освіта

освітньо-професійна програма Дошкільна освіта

Кременець – 2019

Робоча програма з Соціальної психології для студентів, які навчаються за спеціальністю 012 Дошкільна освіта.

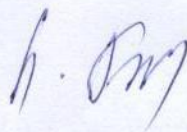
Кременець: 2019 р. 28 с.

Розробник: М. Б. Боднар, доцент кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри педагогіки та психології.

Протокол від 30 08 2019 року № 1.

Завідувач кафедри

Л. Кравець

2. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна	
Змістових модулів – 3	Спеціальність: 012 Дошкільна освіта	Рік підготовки	
		IV	IV
Індивідуальне навчально-дослідне завдання – 1	Освітньо-професійна програма: Дошкільна освіта	Семестр	
		VII	VII
		Лекції	
		18 год.	6 год.
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 3,3	Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Практичні, семінарські	
		16 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	
		Самостійна робота	
		56 год.	78 год.
Форма контролю: екзамен /залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить (%):

для денної форми навчання – 38/62

для заочної форми навчання – 13/87

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчального курсу полягає в ознайомленні студентів з основними проблемами соціальної психології, особливостями її категоріального апарату та функціями, з соціально-психологічною характеристикою феноменів спілкування, внутрішньогрупової та міжгрупової взаємодії; із закономірностями психосоціального розвитку та соціалізації індивіда, з основними детермінантами та механізмами соціальної поведінки особистості. У ході викладання дисципліни передбачається

з'ясування теоретико-прикладних аспектів соціальної психології. Оволодіння знаннями з курсу забезпечує основи формування психологічної та професійної компетентності майбутнього педагога.

У змісті запропонованої програми розглянуто основні теоретичні проблеми та концепції соціальної психології, а також прикладні аспекти навчальної дисципліни. Розкрито підходи до розуміння предмету, завдань та функцій соціальної психології. Висвітлено основні соціально-психологічні феномени, їх детермінанти, механізми, динаміку. Основна увага зосереджена на розкритті соціально-психологічних проблем особистості, міжособистісного спілкування, функціонування соціальних груп та міжгрупових відносин.

Програма передбачає такі **форми навчальної роботи**: лекції, семінарські заняття, самостійну роботу студентів, виконання індивідуальних науково-дослідних завдань.

Викладання курсу здійснюється з врахуванням знань студентів із курсів загальної, вікової, педагогічної психології, історії психології. Знання основних положень соціальної психології забезпечить успішне оволодіння змістом курсів психологічного консультування, психокорекції, психології особистості, психології сім'ї та ін.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти такими компетентностями:

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузі розвитку, навчання і виховання дітей раннього і дошкільного віку або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів педагогічної науки і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.	
Загальні компетентності	ЗК1.	Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
	ЗК2.	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та застосовувати їх у практичних ситуаціях.
	ЗК3.	Здатність володіти державною мовою як усно, так і письмово
	ЗК5.	Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
	ЗК8.	Здатність працювати як автономно, так і в команді на засадах міжособистісної взаємодії.
	ЗК9.	Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

	ЗК11.	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	СК1.	Здатність усвідомлювати високе соціальне значення педагогічної професії та дотримуватися принципів професійної етики вихователя дітей раннього та дошкільного віку.
	СК4.	Здатність створювати психолого-педагогічні умови для саморозвитку і самореалізації суб'єктів освітнього процесу та реалізовувати професійно-педагогічну діяльність в умовах відкритого освітнього середовища закладу освіти.
	СК7.	Здатність створювати і підтримувати психологічно безпечне і сприятливе освітнє середовище закладу освіти, що сприяє навчанню дітей раннього і дошкільного віку незалежно від їхнього соціально-культурного та економічного контексту.
	СК15.	Здатність здійснювати усну комунікацію в різноманітних освітніх контекстах.
	СК16.	Вміння будувати взаємини з дітьми на основі принципів гуманізму, демократизму, педагогічного оптимізму; налагоджувати спільну роботу дошкільного навчального закладу та школи, батьків, громадськості.
	СК17.	Здатність працювати з дітьми, що мають особливі освітні потреби та обирати ефективні форми та методи, технології роботи з ними.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

РН4.	Розуміти природу і знати вікові особливості дітей з різними рівнями розвитку в нормі, особливості розвитку обдарованих дітей, індивідуальні відмінності дітей з особливими потребами.
РН5.	Продемонструвати сучасні уявлення про зміст навчальної компетенції та її гностичного, виховного, розвивального, планувального, організаційного, контролюючого та діагностичного компонентів.
РН6.	Продемонструвати базові уявлення з дисциплін гуманітарної, соціально-економічної, математичної та природничо-наукової підготовки майбутнього фахівця.

PH7.	Застосовувати отримані знання при вирішенні педагогічних, навчально-виховних і науково-методичних завдань з урахуванням вікових й індивідуально-типологічних, соціально-психологічних особливостей дитячих колективів і конкретних педагогічних ситуацій.
PH17.	Ефективно використовувати новітні освітні технології, програмне забезпечення й сучасні технічні засоби навчання, створювати блоги, флеш-анімації, презентації, буклети.
PH20.	Демонструвати навички публічної етичної поведінки.

4. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Предмет, завдання, методи соціальної психології

Тема 1. Предмет і завдання соціальної психології як науки, її місце в системі наукового знання

Соціальна психологія як галузь психологічної науки. Структура соціальної психології. Функції соціальної психології. Основні етапи розвитку соціальної психології. Передумови виникнення і виокремлення соціальної психології в самостійну галузь наукового знання. Перші зарубіжні самостійні соціально-психологічні концепції: психологія народів (М. Лацарус, Г. Штейнталь, В. Вундт), психологія мас (Г. Тард, С. Сігеле, Г. Лебон), теорія інстинктів соціальної поведінки (В. Макдугалл). Формування вітчизняної соціальної психології. Сучасний стан, тенденції і перспективи розвитку соціальної психології.

Тема 2. Методологія і методи соціальної психології

Методологічні проблеми в соціальній психології. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології. Методи соціально-психологічного дослідження: основні (спостереження, експеримент, методи соціометрії і референтометрії); додаткові (опитування, метод вивчення документів, «контент-аналіз», метод групової оцінки особистості, метод «case study», тестування, методи активного впливу на особистість).

Змістовий модуль 2. Соціальна психологія особистості та спілкування

Тема 3. Проблеми особистості в соціальній психології

Загальна характеристика соціально-психологічних аспектів феномену особистості. Соціалізація особистості та її соціально-психологічний зміст. Особливості сучасної соціалізації. Стадії розвитку особистості в процесі

соціалізації: адаптація, індивідуалізація, інтеграція. Основні механізми соціалізації: наслідування, ідентифікація, конформізм (нонконформізм, негативізм). Загальна психологічна характеристика основних інститутів соціалізації: сім'ї, дошкільних закладів, школи, трудового колективу (професійного колективу). Особистість у структурі групових відносин (статус особистості, позиція, соціальні настановлення (атитюди)).

Тема 4. Проблема спілкування в соціальній психології. Структура спілкування

Соціально-психологічна сутність феномену спілкування. Функції спілкування. Види та рівні спілкування. Психологічні способи впливу в процесі спілкування: зараження, паніка, навіювання, наслідування, мода, чутки. Структура спілкування. Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона спілкування). Засоби спілкування. Вербальна комунікація (мова і мовлення). Невербальна комунікація (оптико-кінетична, паралінгвістична, екстралінгвістична, просторо-часова системи знаків; контакт «очі в очі», дотик, бар'єри спілкування). Спілкування як взаємодія (інтерактивна сторона спілкування). Типологія міжособистісної взаємодії. Спілкування як сприймання людьми один одного (перцептивна сторона спілкування). Механізми взаєморозуміння: ідентифікація, емпатія, рефлексія.

Змістовий модуль 3. Соціальна психологія груп

Тема 5. Проблема групи у соціальній психології. Психологічна характеристика великих соціальних груп і масових явищ

Поняття соціальної спільноти і соціальної групи. Основні параметри та характеристики групи. Класифікація соціальних груп. Психологія малих соціальних груп. Основні підходи в дослідженні малої групи. Класифікація малих соціальних груп. Психологічна характеристика великих соціальних груп. Найважливіші характеристики великих груп. Соціальні класи і прошарки, етнічні групи, гендерні і вікові групи. Соціальна психологія масових явищ. Психологічні особливості натовпу. Соціально-психологічний аналіз етнічних груп. Типи етнічних спільнот. Статичні та динамічні характеристики етнічних груп.

Тема 6. Динамічні процеси у малій соціальній групі

Загальна характеристика динамічних процесів у малій соціальній групі. Групові норми і нормативна поведінка. Соціальні санкції. Нормативний вплив більшості: феномен конформізму. Нормативний вплив меншості. Групова згуртованість. Поняття згуртованості і міжособистісної

сумісності. Групові конфлікти. Різновиди конфліктів. Процес прийняття групового рішення. Феномен «зрушення до ризику». Лідерство і керівництво в малих групах.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	денна форма				
	усього	у тому числі			
лекції		практичні	лабораторні	самостійна робота	
Змістовий модуль 1. Предмет, завдання, методи соціальної психології					
Тема 1. Предмет і завдання соціальної психології як науки, її місце в системі наукового знання	17	4	2		11
Тема 2. Методологія і методи соціальної психології	13	2	2		9
Змістовий модуль 2. Соціальна психологія особистості та спілкування					
Тема 3. Проблеми особистості в соціальній психології	15	4	4		7
Тема 4. Проблема спілкування в соціальній психології. Структура спілкування	17	4	4		9
Змістовий модуль 3. Соціальна психологія груп					
Тема 5. Проблема групи у соціальній психології. Психологічна характеристика великих соціальних груп і масових явищ	15	2	2		11
Тема 6. Динамічні процеси у малій соціальній групі	13	2	2		9
Усього годин	90	18	16		56

6. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Предмет, завдання і структура соціальної психології. Історичні передумови розвитку соціальної психології як науки	2
2.	Методи дослідження у соціальній психології	2
3.	Проблеми соціалізації особистості на сучасному етапі суспільного розвитку	2
4.	Особистість у структурі групових відносин	2
5.	Закономірності психології спілкування	2
6.	Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона) спілкування. Характерні особливості перцептивної сторони спілкування. Закономірності інтерактивного спілкування	2
7.	Група у соціальній психології. Психологія великих соціальних груп і масових явищ	2
8.	Мала група у контексті соціальної психології	2
	Усього	16

Плани семінарських занять

Семінарське заняття № 1 (2 год.)

Тема: Предмет, завдання і структура соціальної психології. Історичні передумови розвитку соціальної психології як науки

Питання для обговорення:

1. Поняття про соціальну психологію.
2. Структурні складові та функції соціальної психології.
3. Завдання та основні напрямки соціальної психології.
4. Перші зарубіжні самостійні соціально-психологічні концепції.
5. Донауковий етап у розвитку соціальної психології
6. Перші історичні форми соціально-психологічних теорій.
7. Основні напрямки зарубіжної соціальної психології.
8. Закономірності розвитку вітчизняної соціальної психології.

Завдання для самостійної роботи:

1. Розробити схему: «Категорії соціальної психології».

2. Заповнити таблицю: «Взаємозв'язок соціальної психології з іншими галузями знань».
3. Зробити глосарій основних категорій соціальної психології.
4. Підготувати повідомлення на одну із тем:
 - «Формування вітчизняної соціальної психології»;
 - «Сучасний стан, тенденції і перспективи розвитку соціальної психології».
5. Розробити схему: «Історичні форми соціально-психологічних теорій».
6. Заповнити таблицю: «Основні напрямки зарубіжної соціальної психології».

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнев М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнев, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
8. Реан А.А. Социальная педагогическая психология [учебное пособие] / А.А.Реан, Я.Л. Коломинский. – СПб.: Питер, 2001. – 416 с.
9. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
10. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
11. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
12. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття № 2 (2 год.)

Тема: Методи дослідження у соціальній психології

Питання для обговорення:

1. Методологічні проблеми в соціальній психології. Специфіка наукового дослідження в соціальній психології.
2. Характеристика основних етапів дослідження в соціальній психології.
3. Основні і допоміжні методи (спостереження, експеримент, методи соціометрії, референтометрії та ін..).
4. Характеристика групи «активних» соціально-психологічних методів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати повідомлення:
 - «Валідність психологічного тесту та її види»;
 - «Психодрама як метод психотерапії»;
 - «Особливості методу «case study».
2. Розкрити зміст понять: загальна методологія, спеціальна методологія, метод, методика, гіпотеза, надійність тесту, валідність, репрезентативність, тест.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
8. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології:

[навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.

9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.

10. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

11. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття № 3 (2 год.)

Тема: Проблеми соціалізації особистості на сучасному етапі суспільного розвитку.

Питання для обговорення:

1. Соціально-психологічна природа особистості: людина, індивід, індивідуальність, особистість.

2. Особливості сучасної соціалізації та характеристика її етапів.

3. Стадії розвитку особистості в процесі соціалізації: адаптація, індивідуалізація, інтеграція.

4. Основні механізми соціалізації: наслідування, ідентифікація, конформізм (нонконформізм, негативізм).

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати повідомлення на тему (на вибір):

– «Гендерна соціалізація в дитячих освітніх закладах».

– «Психологічні механізми захисту».

– «Маскулінні та фемінні культури».

– «Рольова ідентичність та її складові».

2. Написати анотацію до статті:

Марія Пірен, Анна Ясенова. Соціалізація молоді в українському суспільстві: стан, особливості становлення // Український науковий журнал ОСВІТА РЕГІОНУ. – №4. – 2011. – С. 267.

3. Розробити термінологічний словник до теми.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.

2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] /

О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.

3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.

4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.

5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.

6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.

7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.

8. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.

9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.

10. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.

11. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

12. Холл К.С., Линдсей Г. Теории личности. – М. : «КСП+», 1997, 720 с.

13. Хьелл Л., Зиглер Д., Теории личности. СПб. Питер Пресс, 1997. – 608 с.

Семінарське заняття № 4 (2 год.)

Тема: Особистість у структурі групових відносин

Питання для обговорення:

1. Загальна психологічна характеристика основних інститутів соціалізації: сім'я; дошкільний заклад; школа; трудовий колектив (професійний колектив).

2. Поняття про статус особистості.

3. Позиція особистості. Установка як елемент позиції особистості.

4. Поняття ролі.

5. Характерні особливості настановлень.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати реферат на тему: «Провідні чинники гендерної соціалізації особистості».
2. Розробити схему «Основні інститути соціалізації людини».
3. Розробити кросворд відповідно до термінів: особистість, сім'я, статус, авторитет, престиж, позиція, роль, лідерство, установка, рольова поведінка, група, влада.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
8. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
10. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
11. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття № 5 (2 год.)

Тема: Закономірності психології спілкування

Питання для обговорення:

1. Соціально-психологічна сутність феномену спілкування.

2. Структурні компоненти спілкування. Характеристика рівнів спілкування.
3. Функції спілкування та їх особливості.
4. Види спілкування.
5. Форми спілкування: бесіда, переговори, розмова по телефону, збори.
6. Психологічні способи впливу в процесі спілкування: зараження, паніка, навіювання, наслідування, мода, чутки.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати повідомлення:
 - «Ділове спілкування та форми обговорення ділових проблем»;
 - «Особливості міжнародного спілкування»;
 - «Мистецтво правильно мислити і говорити».
2. Розробити термінологічний словник до теми.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
8. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.

10. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
11. Цимбалюк, І. М. Психологія спілкування [навч. посібник для студентів ВНЗ] / І. М. Цимбалюк. – К. : ВД "Професіонал", 2007. – 458 с.
12. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття №6 (2 год.)

Тема: Спілкування як обмін інформацією (комунікативна сторона) спілкування. Характерні особливості перцептивної сторони спілкування. Закономірності інтерактивного спілкування

Питання для обговорення:

1. Закономірності вербальних засобів спілкування: мова, культура говоріння, вміння слухання. Види слухання.
2. Психологічні особливості невербальної комунікації.
3. Системи невербального впливу: погляд; паралінгвістична та екстралінгвістична системи; просторово-часова система; контакт «очі в очі»; дотик.
4. Дистанції спілкування: інтимна, особиста, соціальна, публічна.
5. Бар'єри спілкування.
6. Особливості процесів міжособистісного пізнання.
7. Ідентифікація як механізм пізнання. Види ідентифікації за З. Фройдом.
8. Емпатія як механізм міжособистісної перцепції. Форми емпатії.
9. Особливості егоцентризму як механізму перцепції.
10. Рефлексія як перцептивний механізм.
11. Стереотипізація як механізм міжособистісного пізнання. Види стереотипів.
12. Характеристика каузальної атрибуції. Типи атрибуцій.
13. Ефекти соціальної перцепції.
14. Інтерація як аспект спілкування. Сторони інтерактивної взаємодії.
15. Види взаємодії та їх характеристика. Форми поведінки особистості у міжособистісній взаємодії.
16. Психологічна структура конфлікту. Характеристика основних елементів.
17. Типи міжособистісних конфліктів та способи їх вирішення. Причини виникнення конфліктів.

Завдання для самостійної роботи:

1. Здійснити порівняльний аналіз змісту дистанцій при спілкування в різних етнічних спільнотах.

2. Розробити термінологічний словник до теми.

3. Підготувати повідомлення на тему:

– «Жести і пози в міжособистісній взаємодії»;

– «Значення міміки в практиці людської взаємодії».

4. Опрацювати статтю

Дмитрієва С.М. Психологічні особливості комунікативних бар'єрів у міжособистісному спілкуванні // Український науковий журнал ОСВІТА РЕГІОНУ. – №4. – 2011. – С. 117.

5. Написати анотацію до статті:

• Келли Г. Процесс каузальной атрибуции // Современная зарубежная социальная психология. – М. : Изд-во МГУ, 1984. – С. 127 – 137.

• Іванова К.А. Толерантність і емпатія як специфічні риси комунікативних процесів міжкультурного дискусу / К.А. Іванова // Культура народів Причорномор'я. – 2007. – № 110, Т. 1. – С. 215–218.

6. Розробити таблицю «Механізми соціальної перцепції».

7. Проаналізувати становлення і розвиток каузальної атрибуції у працях науковців.

4. Запропонувати прийоми емпатійного ставлення до оточуючих людей.

5. Підготувати повідомлення на тему:

– «Теорії міжособистісної взаємодії»;

– «Стратегії подолання конфліктних ситуацій».

6. Запропонувати адекватні та неадекватні способи виходу з конфліктної ситуації.

7. Проаналізувати педагогічні конфлікти: причини, розвиток і подолання (програвання учбових ситуацій).

8. Опрацювати статтю:

М. Шевченко. Як віртуозно долати конфлікти / Шевченко М. // Відкритий урок: розробки, технології, досвід – 2012. – № 11. – С. 5-8.

9. Описати стратегії подолання конфліктів.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.

2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] /

- О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
 4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
 5. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика [навч. посібник для студентів ВНЗ] / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – К.: ВД "Професіонал", 2007. – 407 с.
 6. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
 7. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
 8. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
 9. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
 - 10.Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
 11. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
 12. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття №7 (2 год.)

Тема: Група у соціальній психології. Психологія великих соціальних груп і масових явищ

Питання для обговорення:

1. Поняття групи в соціальній психології. Ознаки соціальної групи.
2. Концепції дослідження групи у зарубіжній та вітчизняній психології.
3. Функції групи.
4. Параметри, що характеризують групу як цілісність (зміст діяльності, склад групи, структура, групові процеси).
5. Класифікація груп та їх характеристика:
 - за чисельністю (велика, мала);
 - за мірою опосередкованості (умовна, реальна);
 - за тривалістю взаємодії (тимчасові, постійні);

- за суспільним статусом (формальні, офіційні; неформальні, неофіційні);
 - за способом функціонування (лабораторна, природна);
 - за мірою відкритості (відкриті, закриті);
 - за мірою значущості міжособистісних стосунків (первинні, вторинні);
 - за рівнем розвитку (дифузна, корпорація, колектив та ін.).
6. Характерні особливості великих соціальних груп.
 7. Природа і сутність соціальних класів. Властивості та ознаки класів.
 8. Психологія етнічних груп.
 9. Структурні компоненти етнічних груп: ментальність, національний характер, національна свідомість.
 10. Роль і місце масових явищ у великих соціальних групах (громадська думка, суспільний настрій, масовий настрій, мода, чутки, паніка).
 11. Характеристика великих стихійних груп: маса, публіка, аудиторія, натовп.

Завдання для самостійної роботи:

1. Проаналізувати дослідження характерних особливостей референтної групи у працях науковців.
2. Підготувати повідомлення на тему:
 - «Поняття соціального контролю, санкції в соціальній психології».
3. Підготувати повідомлення на тему:
 - Домінуючі риси українського національного характеру.
 - Діалектика розвитку групової свідомості.
 - Конфлікти у великих соціальних групах.
4. Скласти термінологічний словник до теми.
5. Здійснити порівняльний аналіз рис національного характеру в окремих регіонах України.
6. Розробити кросворд.

Рекомендована література:

1. Аш С. Влияние группового давления на модификацию и искажение суждений / Практикум по социальной психологии / Под ред. Э. Пайнс, К. Маслач. – СПб., 2000.
2. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.

3. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
4. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
5. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
6. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
7. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
8. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
9. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
- 10.Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
- 11.Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
- 12.Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Семінарське заняття №8 (2 год.)

Тема: Мала група у контексті соціальної психології

Питання для обговорення:

1. Класифікація малих груп: первинні та вторинні групи.
2. Формальні та неформальні групи, групи членства та референтні групи.
3. Структура малої групи. Мікрогрупи та угруповання.
4. Становище індивіда в групі.
5. Значення різних типів малих груп для детермінації поведінки індивіда.
6. Структурні й динамічні аспекти малих груп.

Завдання для самостійної роботи:

1. Підготувати повідомлення на тему:
 - Соціально-психологічне дослідження малих груп: соціометричний напрямок (Дж. Морено).
 - Соціально-психологічне дослідження малих груп: соціологічний напрямок (Е. Мейо).
 - Соціально-психологічне дослідження малих груп: школа «групової динаміки» (К. Левін).
2. Провести соціометричне дослідження взаємовідносин у групі. Описати результати проведеної роботи.

Рекомендована література:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник] / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
7. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу . Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 448 с.
8. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
9. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
- 10.Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
- 11.Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
12. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

7. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Формування вітчизняної соціальної психології. Сучасний стан, тенденції і перспективи розвитку соціальної психології	11
2	Додаткові методи соціальної психології (метод «case study» тестування, методи активного впливу на особистість)	9
3	Психологічна характеристика інститутів соціалізації: дошкільних закладів, трудового колективу (професійного колективу)	7
4	Паніка і мода як психологічні способи впливу в процесі спілкування	9
5	Основні підходи в дослідженні малої групи. Психологічні особливості великих стихійних груп	11
6	Нормативний вплив більшості: феномен конформізму. Нормативний вплив меншості	9
	Усього	56

8. Індивідуальні навчально-дослідні завдання

I. ІНДЗ теоретичного характеру (реферат, презентація):

1. Невербальне спілкування як засіб комунікації.
2. Види та причини конфліктів.
3. Діагностика міжособистісних стосунків дорослих людей.
4. Особливості референтних груп і їх функції.
5. Основні типи великих стихійних груп.
6. Психологічна характеристика основних інститутів соціалізації.
7. Соціально-психологічні критерії особистісної зрілості.
8. Основні форми атракції: симпатія, дружба, кохання.
9. Основні теорії лідерства.
10. Механізми міжособистісного впливу в процесі спілкування.
11. Основні стилі взаємодії у конфліктних ситуаціях.
12. Етноцентризм та етнічні стереотипи.
13. Процес групового приймання рішень та його феномени.
14. Основні типи конфліктів.
15. Групова сумісність і спрацьованість.

16. Міжособистісні відносини і конфлікти.
17. Шляхи підвищення ефективності групових взаємовідносин.
18. Соціалізація особистості: механізми, фактори і регуляції.
19. Соціально-психологічні аспекти масової свідомості, громадської думки і громадських настроїв.
20. Соціально-психологічні механізми існування звичаїв, традицій, етикету і табу.
21. Основні типи великих стихійних груп.
22. Позиція, статус і соціальні ролі особистості в групі.
23. Групова згуртованість та її основні показники.
24. Основні стилі керівництва і проблема ефективного управління соціальною групою.
25. Емпатія як особливий спосіб розуміння іншої людини.

II. ІНДЗ практичного характеру:

1. Визначити особливості міжособистісних взаємовідносин у групі за допомогою соціометрії. Описати результати дослідницької роботи.
2. Визначити рівень комунікативних властивостей особистості. Написати звіт про виконану роботу.
3. Здійснити діагностику уміння слухати інших. Проаналізувати отримані результати.
4. Діагностувати уміння слухати співрозмовника у процесі спілкування. Підготувати самозвіт.
5. Вивчити рівень самоконтролю у процесі спілкування за допомогою методики М.Снайдера, яка спрямована на вивчення оцінки самоконтролю у процесі спілкуванні. Написати звіт.
6. Провести дослідження щодо визначення міри конфліктності або тактовності людини. Описати результати дослідницької роботи.
7. Вивчити рівень комунікативних здібностей особистості. Написати звіт.
8. Визначити особливості поведінки особистості у конфліктних ситуаціях за допомогою методики Т.Кілмена.
9. Визначити рівень незалежності людини від впливів інших людей у процесі використання методики Р.С.Немова. Написати звіт.
10. Дослідити рівень співчуття особистості (методика В.В.Бойка). Описати результати дослідницької роботи.
11. Визначити рівень конформності особистості (діагностика «Чи піддаєтесь Ви чужому впливу?»). Описати отримані результати.

12. Визначити загальну самооцінку особистості за допомогою методики Г.М.Казанцевої «Дослідження загальної самооцінки». Здійснити обробку та аналіз результатів.

13. Діагностувати рівень лідерських якостей особистості. Написати звіт.

14. Провести дослідження стилю керівництва трудовим колективом (авторитарний, демократичний, ліберальний). Описати отримані результати.

15. Виявити рівні прояву турботи про себе в тілесному, соціальному, духовному аспектах та в когнітивній, афективній, поведінковій сферах. Здійснити обробку та аналіз результатів.

16. Визначити ціннісні орієнтації особистості. Написати самозвіт.

17. Діагностувати типологічні особливості особистості (за К.Г. Юнгом). Проаналізувати отримані результати.

18. Визначити рівень особистісної тривожності (за Спілбергером). Написати звіт.

19. Виявити рівень самоповаги особистості. Здійснити обробку та аналіз результатів.

20. Провести дослідження щодо розвитку інтуїції за допомогою тесту В.Коулмана «Наскільки у Вас розвинена інтуїція?». Написати звіт.

21. Визначити індивідуальний стиль поведінки під час суперечки між людьми (тест «К.Томаса»). Описати отримані результати.

22. Вивчити показник мотивації особистості (опитувальник для оцінювання мотивації досягнення мети (Т.Елерс). Написати звіт.

23. Діагностувати рівень схильності особистості до ризику за допомогою методики О. Шмельова. Здійснити обробку та аналіз результатів.

24. Виявити схильності особистості щодо мотивації успіху і боязні невдачі (модифікований опитувальник А.А.Реана). Написати звіт.

25. Визначити рівень вияву агресивності особистості у відносинах (тест «Оцінка агресивності у відносинах» А.Асінгер). Підготувати звіт.

9. Методи навчання

Лекції, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж, дискусія, диспут, інтерактивні вправи, ілюстрації, відеометод, дискусія, творчі завдання.

10. Методи контролю

Усне та письмове опитування, контрольні роботи, поточне тестування, оцінка за індивідуальне навчально-дослідне завдання, підсумковий тест.

11. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2				Змістовий модуль 3		Тест	ІНДЗ	Сума
10		20				10				
		Теми								
1	2	3	4	5	6	8	9			
5	5	5	5	5	5	5	5	40	20	100

Шкала оцінювання знань та вмінь студентів під час підсумкового контролю

За шкалою ECTS	За національною шкалою	За 100-бальною шкалою	Екзаменаційна оцінка	
			Результати поточного та проміжного контролю	Результати здачі екзамену
A	Відмінно	90 – 100	27 – 30	63 – 70
B	Добре	82 – 89	24 – 26	58 – 62
C	Добре	75 – 81	22 – 23	53 – 57
D	Задовільно	67 – 74	20 – 21	47 – 52
E	Задовільно	60 – 66	18 – 19	42 – 46
FX	Незадовільно	35 – 59	10 – 17	25 – 41
F	Незадовільно	1 – 34	1 – 9	1 – 24

12. Методичне забезпечення

Навчально-методичного забезпечення, періодичні видання, посібники, мультимедійні презентації за змістом тем.

13. Рекомендована література

Базова:

1. Андреева Г. М. Социальная психология [учебник для высших учебных заведений] / Г. М. Андреева – [5-е изд., испр. и доп.]. – М. : Аспект Пресс, 2002. – 364 с.
2. Волянська О.В. Соціальна психологія [навч. посібник] / О.В.Волянська, А.М. Ніколаєвська. – К.: Знання, 2008. – 275 с.
3. Зелінська Т.М. Практикум із соціальної психології [навч. посібник]

- / Т.М.Зелінська, І.В. Михайлова, А.М. Демерс. – К.: Каравела, 2012 – 232 с.
4. Корнєв М.Н. Соціальна психологія [підручник] / М.Н.Корнєв, А.Б. Коваленко. – К., 1995. – 304 с.
 5. Майерс Д. Социальная психология / Д.Маерс – СПб.: Питер, 2002. – 512 с.
 6. Москаленко В. В. Соціальна психологія [підручник для студентів ВНЗ] / В. В. Москаленко. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 624 с.
 7. Орбан-Лембрик Л.Е. Соціальна психологія [посібник] / Л.Е. Орбан-Лембрик. – К.: Академвидав, 2006. – 448 с.
 8. Слюсаревський М.М., Донченко О.А. Основи соціальної психології: [навч. посібник] / За ред.. М.М.Слюсаревського. – К.: Міленіум, 2008, – 495 с.
 9. Титаренко Т.М. Сучасна психологія особистості [навч. посібник. 2-е вид.] / Т.М. Титаренко. – К.: Каравела, 2013. – 372 с.
 10. Циба В. Т. Системна соціальна психологія [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. Т. Циба. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 328 с.
 11. Швачко, О. В. Соціальна психологія [Текст]: навч. посібник / О. В. Швачко. – К.: Вища школа, 2002. – 111 с.

Допоміжна:

1. Аш С. Влияние группового давления на модификацию и искажение суждений / Практикум по социальной психологии / Под ред. Э. Пайнс, К. Маслач. – СПб., 2000.
2. Вашека Т. В. Психологія спілкування: навч.-метод. комплекс для студентів ВНЗ / Т. В. Вашека, І. С. Гічан. – К. : Книжкове вид-во НАУ, 2006. – 183 с.
3. Вердербер Р. Психология общения / Р. Вердербер, К. Вердербер. – СПб : прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 320 с.
4. Джелалі В. О. Психологія вирішення конфліктів [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. О. Джелалі. – К.-Х. : ТОВ "Р.И.Ф.", 2006. – 318 с.
5. Донченко О. Архетипи соціального життя і політика / О.Донченко, Ю.Романенко. – К.: Либідь, 2001. – 334с.
6. Донченко О.А. Педагогічна спільнота: психосоціальний аспект / О.А.Донченко. – К.: Педагогічна думка, 2007. – 192с.
7. Життєві домагання особистості: монографія / за ред. Титаренко Т.М. – К. : Педагогічна думка, 2007. – 456 с.
8. Карпенко З. С. Аксіологічна психологія особистості / З. С. Карпенко. – Івано-Франківськ : Лілея-НВ, 2009. – 511 с.

9. Карпенко З. Аксіологічна психологія особистості : монографія, 2-ге вид., – Івано-Франківськ, 2018. – 720 с.
10. Конфліктологія [навч. посібник] – Львів : ЛІСВ, 2007. – 326 с.
11. Ложкін Г. В. Психологія конфлікту: теорія і сучасна практика [навч. посібник для студентів ВНЗ] / Г. В. Ложкін, Н. І. Пов'якель. – К.: ВД "Професіонал", 2007. – 407 с.
2. Москаленко В.В. Психологія соціального впливу . Навч. пос. – К.: Центр учбової літератури, 2007. – 448 с.
3. Нагаєв В. М. Конфліктологія: курс лекцій (модульний варіант) [навч. посібник для студентів ВНЗ] / В. М. Нагаєв. – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 198 с.
4. Орлянський В. С. Конфліктологія [навч. посібник для ВНЗ] / В. С. Орлянський. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 159 с.
5. Платонов Ю.П. Социальная психология поведения [учебное пособие] / Ю.П.Платонов. – СПб.: Питер, 2006. – 464 с.
6. Психологія сім'ї [навч. посібник для студентів ВНЗ] / За заг. ред. В.М.Поліщука. – Суми : Університетська книга, 2008. – 238 с.
7. Психологія особистості: Словник-довідник / За редакцією П.П Горностаєва, Т.М. Титаренко. – К. : Рута, 2001. – 320 с.
8. Реан А.А. Социальная педагогическая психология [учебное пособие] / А.А.Реан, Я.Л. Коломинский. – СПб.: Питер, 2001. – 416 с.
9. Русинка І. І. Конфліктологія. Психотехнології запобігання і управління конфліктами [навч. посібник для студентів ВНЗ] / І. І. Русинка. – К. : ВД "Професіонал", 2007. – 334 с.
10. Семечкин Н.И. Социальная психология [учеб. для вузов] / Н.И.Семечкин. – СПб.: Питер, 2004. – 133 с.
11. Скібіцька Л. І. Конфліктологія [навч. посібник для ВНЗ] / Л. І. Скібіцька. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 383 с.
12. Титаренко Т.М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності: монографія / Т.М.Титаренко, О.М.Кочубейник, К.О. Черемних; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. – К.: Мілуніум, 2014. – 206 с.
13. Філоненко М. М. Психологія спілкування [підручник для студентів ВНЗ] / М. М. Філоненко. – К. : Центр учбової літератури, 2008. – 223 с.
14. Цимбалюк, І. М. Психологія спілкування [навч. посібник для студентів ВНЗ] / І. М. Цимбалюк. – К. : ВД "Професіонал", 2007. – 458 с.
15. Холл К.С., Линдсей Г. Теории личности. – М. : «КСП+», 1997, 720 с.

16. Хьелл Л., Зиглер Д., Теории личности. СПб. Питер Пресс, 1997.
– 608 с.

14. Інформаційні ресурси

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> (Сайт Національної бібліотеки України імені В.І.Вернадського)

2. <http://www.psyh.kiev.ua> (Електронний вісник психології і педагогіки Інституту психології та соціальної педагогіки Київського університету імені Бориса Грінченка)

3. <http://psi.webzone.ru/index.htm> - інтерактивний психологічний словник.

4. <http://www.psychology.ru> – новини, електронна бібліотека, тести-онлайн, форуми.

5. <http://psychology.net.ru> – новини психології, публікації та книги, тести, форум і чат.

6. <http://psy.piter.com/library> - електронна бібліотека психологічної літератури.